

Plejeplan for overdrev nord for Jernhatten

Syddjurs Kommune - September 2008

Yderligere information kan fås hos:

Syddjurs Kommune
Natur og Miljø
Hovedpostadresse:
Hovedgaden 77, 8410 Rønde

Natur og Miljø er lokaliseret i administrationsbygningen på Lundbergsvej 2,
8400 Ebeltoft

Kontaktperson i Syddjurs Kommune:

Morten Aa. Jørgensen
maaj@syddjurs.dk
tlf. 8753 5264

Denne rapport kan også ses og hentes på www.syddjurs.dk

Rapporten er udarbejdet af Natur og Miljø i samarbejde med Naturplan
v. Jens Muff og Birthe Overgård.

Tryk: Hornslet Bogtrykkeri A/S

Antal: 50 stk.

*Forsidefoto:
Arealet fotograferet
fra syd*

© Orthofoto: COWI

Plejeplan for overdrev nord for Jernhatten

Baggrund

Syddjurs Kommune ønsker med denne plejeplan et grundlag for at iværksætte naturpleje på et tilgroet overdrev mellem Jernhatten og Rugård Sønderkov. Området er ved at gro til med træer og buske, og som følge deraf fortrænges mange lyskrævende planter. Hvis ikke der iværksættes pleje af området vil arealet ændre karakter fra overdrev til skov/krat.

Formålet med naturplejen er at bevare overdrevet og genskabe lokaliteten som et vigtigt vokse- og levested for lyskrævende dyre- og plantearter.

27. september 2008

Journal nr.

07/14064

Kontaktperson

Morten Aa. Jørgensen

Lundbergsvej 2

8400 Ebeltoft

Telefon 87 53 52 64

Telefax 87 53 59 94

maaj@syddjurs.dk

www.syddjurs.dk

Beliggenheden af
overdrevet

Beliggenhed

Overdrevet, som plejeplanen gælder for, ligger ca. 18 km syd for Grenå og ca. 11 km nordøst for Ebeltoft, jf kortet ovenfor.

Den nøjagtige afgrænsning af plejeområdet fremgår af luftfotoet øverst på side 2. Området udgør ca. 2,7 ha.

Afgrænsning af plejeområdet.

Ejerforhold

Området består af matriklerne 10a og 12b, Hyllested Skovgårde, Hyllested. Arealet er privatejet af to ejere. Ejerfortegnelse fremgår af bilag 1.

Administrative forhold

Plejeområdet er klassificeret som overdrev og er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturtyper.

Arealet er omfattet af kendelser om fredning af arealer ved Jernhatten¹. Fredningen er en landskabsfredning, der tilsigter at bevare naturen i samme stand som på fredningstidspunktet. Da arealet på fredningstidspunktet var klassificeret som overdrev, skal naturtypen bevares. Fredningsområdet er vist på kortet øverst side 3.

Plejeområdet ligger inden for den 300 meter brede strandbeskyttelseslinje.

Arealet er ikke udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde og er derfor ikke omfattet af EF-Habitatdirektivets og EF-fuglebeskyttelsesdirektivets bestemmelser.

Området er omfattet af fredningskendelsen om fredning af arealer ved Jernhatten.

Beskrivelse af plejeområdet

Lokaliteten ligger ud til kysten. Fra stranden og op til overdrevet er en klint på 3-5 meters højde. Dele af klinten er eroderet og flere steder er der åbne skred. Andre steder er klinten vokset til med tæt krat, som primært består af slåen.

Terrænet inden for området, der er omfattet af plejeplanen, er kuperet. En del af området er meget fugtig, mens der andre steder er tørre områder og lerede skrænter. Jordbunden består af moræne ler og moræne sand².

Plejeområdet grænser op til en fredskov mod nord og vest. Den vestligste del af matrikel nr. 10a, der indgår i plejeområdet, er udlagt som vildtager, og der er etableret et lille vandhul. Vildtageret består primært af fløjlsgræs. I forlængelse af vildtageret er der ryddet et slåenkrat. Stubbene står endnu og bærer præg af, at buskene er slået maskinelt. En del af grenene ligger stadig på jorden.

Ved vandhullet ligger det opgravede materiale i store bunker og i vandkanten findes en bestand af dunhammer.

Kørsel med traktorer og lignende til området er mulig via en smal vej.

Overdrevet ligger ovenfor denne meterhøje klint.

Vegetation

Bortset fra vildtageret er størstedelen af lokaliteten tilgroet med vedplanter i form af slåenkrat, ask, benved, æble, tjørn, hylde, birk, el, brombær, kristtorn og rose. Ind i mellem er der stadig lysåbne partier med græs og kvælstofelskende urter som f.eks. stor nælde. Størstedelen af den karakteristiske overdrevsflora er forsvundet som følge af græsningsophør og kraftig tilgroning.

På strækningen mellem Jernhatten og Rugård Sønderkov har der ifølge "Oversigt over botaniske lokaliteter i Århus Amt" tidligere været registreret hulkravet kodriver, storblomstret kodriver og deres indbyrdes krydsning, merian, bakkejordbær, håret viol, bugtet kløver, engrapgræs, vild løg, lav tidsel, bakketidsel, vild hør, bakkenellike, kostnellike, hjertegræs, alm. agermåne, voldtymian, strandsvingel, smalbladet timian, elfenbenspadderok, skovvikke (var. condensata), skovløg, smalbladet klokke, blågrøn star, fladstrået rapgræs, blå anemone, alm. knopurt og knopnellike³. Det vurderes, at størstedelen af disse plantearter også tidligere har haft voksesteder i plejeområdet. Tyndakset gøgeurt har også været registreret på lokaliteten i forbindelse med den landsdækkende overvågning af orkideer^{4,5}.

Ved besigtigelse af området i december 2007 blev der fundet storblomstret kodriver, mynte, blå anemone og bittersød natskygge. Det er alle arter, som trives bedst på muldrige lokaliteter. Derudover findes der ikke plantelister, der beskriver områdets flora i de seneste år. Det formodes dog, at der kan have overlevet små bestande af tidligere overdrevsarter inden for området, og at nogle arter kan indvandre fra udyrkede arealer i nærheden langs kysten.

Fauna

Der foreligger ingen konkrete oplysninger om områdets dyreliv. Der kendes unikke bestande af sommerfugle og andre insekter langs kyststrækningen fra Jernhatten til Glatved Strand. Det formodes, at overdrevet ved Rugaard også har haft stor betydning for insekter.

På grund af tilgroningen har området sandsynligvis ikke længere større betydning som levested for sommerfugle og andre insekter, som foretrækker lysåbne lokaliteter.

Der er et rigt liv af almindelige småfugle i området.

Svampe

Med hensyn til svampe er den sjældne klokkemorkel registreret på lokaliteten de seneste år^{6,7}. Klokkemorkel vokser gerne under buske og træer på kalkholdig jord.

Tidligere brug af området

Området har tidligere været benyttet som græsningsareal. Hvornår græsningen er ophørt vides ikke, men ved studie af luftfotos tilbage til 1954 ses det, at området endnu var helt lysåbent⁸. Det indikerer, at området stadig blev græsset. Op gennem 1980'erne og 1990'erne sker der en kraftig tilgroning med vedplanter, hvilket tyder på, at græsningen ophører eller ekstensiveres. Det præcise årstal for græsningsophør kendes ikke.

Nuværende brug af området

Arealet henligger urørt, på nær det areal, der er udlagt som vildtager.

På grund af den høje klint og det tætte slåenkrat langs kanten af klinten er overdrevet umuligt at se fra strandsiden. Adgang til overdrevet sker kun ved at klatre op over klinten eller benytte markvejen på bagsiden af arealet. På grund af de vanskelige adgangsforhold og markante tilgroning har området ingen rekreativ værdi for offentligheden.

De væsentligste rekreative aktiviteter, der foregår i området, er øjensynligt jagt og vildtpleje.

Opvækst af vedplanter.

Plejekforslag

Førstegangstrydning

For at genskabe et artsrigt overdrev er det nødvendigt at rydde størstedelen af arealet for vedplanter. Rydningen kan til dels foregå maskinelt, men i de områder, hvor jorden er for fugtig eller hældningen er for stejl, er det nødvendigt at rydde manuelt. For at begrænse frigivelse af næringsstoffer fra døde plantedele skal det ryddede materiale bortskaffes i det omfang, det er muligt. Det kan f.eks. ske ved flisning og efterfølgende transport ud af området.

Efter rydningen er det hensigten at arealet skal holdes lysåbent ved slåning af arealet. Hvis det mod forventning ikke er muligt at holde arealet lysåbent ved slåning, skal arealet indhegnes og afgræsses. Valget af græsningsdyr vil så afhænge af de praktiske muligheder med henblik på at opfylde formålet med plejen. På grund af jordbundens beskaffenhed vil kreaturer være bedst egnede til græsning af området. Det skyldes at kreaturer ikke fravælger fugtige områder i lighed med får og geder. Heste er ikke velegnede, da de ikke æder vedplanter i samme omfang som andre græsningsdyr^{9,10}.

Kvæggræsning kan eventuelt suppleres med fåregræsning, idet får i højere grad vælger vedplanter som føde i forhold til kreaturer. Får er derfor bedre til at forhindre opvækst af vedplanter.

Et antal af de store træer vil ikke blive fældet. De vil tilgodese områdets fugleliv og give læ til eventuelt græssende dyr.

Fremtidig vedligeholdelse

Området vil fremover blive gennemgået for opvækst af vedplanter med jævne mellemrum. Er opvæksten for stor vil vedplanterne blive fjernet manuelt.

Ved en afgræsning skal antallet af dyr afstemmes i forhold til det ønskede græsningstryk, ligesom man efter behov kan begrænse udbindingen til perioden fra 15. juli til 1. marts. Formålet med at udelukke eller begrænse antallet af dyr i den periode er, at man sikrer sig, at planterne får mulighed for at sætte frø.

Da tilgroningen er så markant og jorden er så næringsrig, vil det kræve en langsigtet plejeindsats, før den karakteristiske overdrevsflora igen bliver dominerende.

Tidsplan

Det forventes at rydningen igangsættes i løbet af efteråret 2008.

Bilag 1

Matrikel nr.

12b, Hyllested Skovgårde, Hyllested

Rasmus Brøgger

Stenledvej 5

8400 Ebeltoft

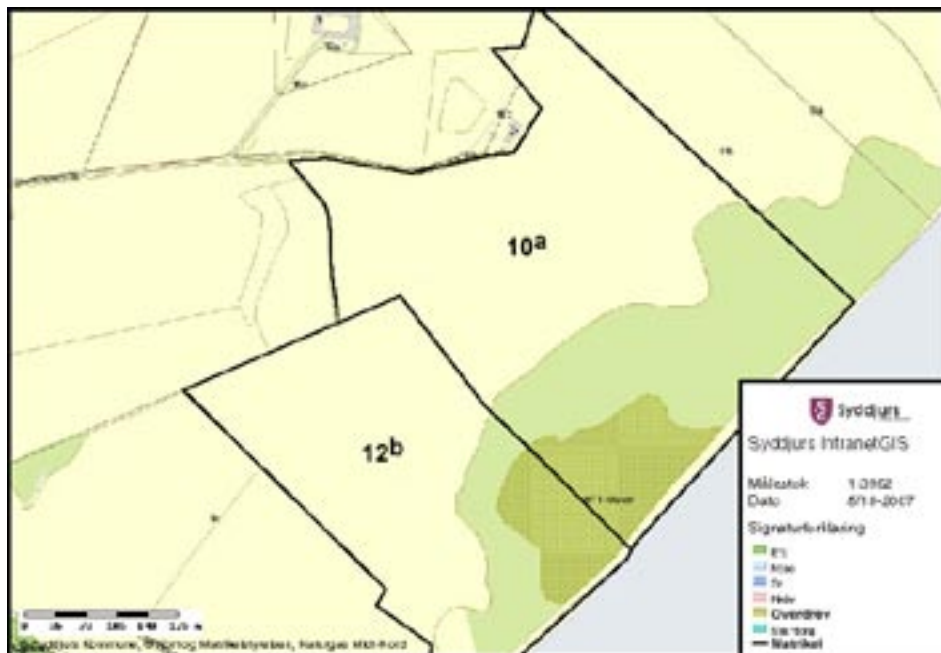
Matrikel nr.

10a, Hyllested Skovgårde, Hyllested

Svend Aa. Mathiesen

Bakkevangen 10

8400 Ebeltoft

Referencer:

¹ Overfredningsnævnets afgørelse af 18. december 1979 i sagen om fredning af arealer ved Jernhatten i Ebeltoft Kommune (J. nr. 2382/78).

² Schack Pedersen, Stig A. & Petersen, Kaj Strand. 1997. Djurslands Geologi. Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS). Miljø- og Energi- ministeriet, 1997.

³ Wind, Peter. Oversigt over botaniske lokaliteter 7. Århus Amt. 1990. Miljømini- steriet, Skov- og Naturstyrelsen

⁴ John Brandbyge, Miljøcenter Århus. Pers. medd.

⁵ Rita M. Buttenschøn, pers. medd.

⁶ Carsten Brandt, pers. medd.

⁷ Jens H. Petersen, pers. medd.

⁸ Overgaard, B. 2000. Succession på tørre skrænter. Biologisk Projektarbejde. Århus Universitet. Ej publiceret.

⁹ Redaktion: Lars Bo Pedersen, Rita Merete Buttenschøn og Thomas Secher Jensen. 2001. Græsning på ekstensivt drevne naturarealer – Effekter på stof- kredsløb og naturindhold. Park og Landskabserien nr. 34, Skov & Landskab, Hørsholm, 2001. 184 s. ill.

¹⁰ Buttenschøn, R.M. (2007): Græsning og høslæt i naturplejen. Miljøministeriet, Skov-og Naturstyrelsen og Center for Skov, Landskab og Planlægning, Køben- havns Universitet, Hørsholm, 2007. 250 s. ill.

